

Hezké úterní dopoledne, dámy a pánové,

rád bych na úvod své řeči poděkoval pořadateli za pozvání a popřál vám všem informacemi plodné jednání.

Hlavní téma dnešního III. národního setkání starostů, primátorů a hejtmanů České republiky je zřejmé a srozumitelné. Dovolte na úvod mé osobní vymezení, tvrdím: „Každý jediný subjekt ekonomiky, každá fyzická či právnická osoba chovající se racionálně, chce pro sebe – pro své okolí - zajistit co nejvíce zdrojů, získat nejvyšší možný důchod.“

Z tohoto pohledu je mi zřejmý i výsledek vašeho dnešního jednání. Byť by možná mohla i zaznít námitka spočívající v tom, že obce, města či kraje nejsou založena za účelem podnikání a jejich úkolem je naplňovat i jiné statky, myslím, že mé tvrzení je přeci jenom základním výchozím postulátem a od základu ovlivňuje chování vás i zastupitelů. Očekávám tedy, že výstupem vašeho dnešního jednání bude výzva, kterou bych zjednodušil do zkratky „více peněz obcím a krajům“.

Sídlní historie ČR skýtá nejen zajímavý dějinný exkurz, pozorný pohled na kořeny zrodu přediva obchodních cest, jejich průsečíky ležící na zdrojích vody případně nerostného bohatství zakládá také prvotní a úctyhodné schéma. Rozvoj většiny dnešních lidských sídel stojí na základech vědomé lidské činnosti s mnohdy tisíciletou tradicí a podtrhuje tisíciletou ověřenou logikou. Proto bych jako jeden z námětů, pro vaše dnešní jednání uvedl výzvu: „Více úcty k tradici!“ Zatím si nikdo v akademické obci nedal tu práci, aby se pokusil vyčíslit kolik zdrojů, nejen ve smyslu peněžním, bylo promarněno povýšeneckým pokusem o přepsání historie – tedy i sídlní. Násilným osídlováním, vytrháváním lidí z kořenů jejich místopisné identity a přesazováním do „cizích“ krajů.

Jakkoli snad můžeme být prosti toho obávat se opakování něčeho podobného, jsme to právě my – volení zastupitelé všech úrovní, kdo si musí připomínat, že lidé s absencí historických znalostí, postrádající úctu ke kořenům své země, velmi snadno podlehnou puzení stvořitele a čas od času se jim vydaří napáchat velké škody.

V podtextu jednoho z odpoledních bodů – tuším, že začíná ve 13.30 hodin, je napsáno: „, reálné cesty posílení financí obcí – dotace nejsou cesta – daňové příjmy ano“.

Rozumím napětí, které vzniklo mezi vládou – odvozeně centrálním Parlamentem a obcemi, resp. kraji v oblasti daňových příjmů. Zákon o rozpočtovém určení daní, zakládající výčet daní i klíč, podle kterého je jejich výnos sdílen státem, kraji a obcemi, sice nezakládá mandatorní vztah mezi státním rozpočtem a rozpočty zmíněných subjektů, přesto takto chápán je! Součet efektů, kdy byly v letech 2003 – 2006 na obce přenášeny povinnosti související s reformou veřejné správy – zároveň však byla takto do jejich rozpočtů převáděna i část dluhu centrální vlády a výpadky příjmů související s přijetím modelu společného zdanění manželů, vytvářel extrémní rozpočtový tlak. Vlády by se měly napříště vyvarovat takových kompetenčních změn, kdy spolu s výkonem činnosti nejsou převáděny adekvátní zdroje. Zároveň však musím podotknout, a vycházím v tomto výhradně z vlastních zjištění, že pokud se týká nákladů na výkon přenesené či samostatné působnosti, žijeme v zemi takřka extrémních rozdílů. Těším se na výsledky práce expertní skupiny při MF ČR a doufám, že nalezneme politickou odvahu k přísným měřením toho, co je obvyklé jako uživatelský standard a označení toho, co je nezřízené plýtvání penězi daňových poplatníků.

Dovolte krátkou zmínku k ambici zapojit ke sdílení výnosu nové daně. Varuji před očekáváními, která jsou pěstována v souvislosti se zapojením dalších typů daní do koše přerozdělení RUD. Zejména varuji před snahou zapojit výnosy spotřební daně. Zatímco výnosy daní z příjmů všech typů jsou do velké míry předvídatelné, o dani spotřební je nutné říci jedno zásadní typologické hodnocení. Výběr této daně je vázán na ochotu daňových poplatníků kupovat si zboží určitého druhu.

Vůbec neplatí přímá – absolutní úměra mezi výběrem DPH a SD. Výběr SD na jednotku není ovlivňován vstupní cenou – rostoucí cenový základ i celková cena pro konečného spotřebitele (tedy včetně SD a DPH) spíše způsobuje stagnaci až výpadek příjmů. Vaše rozpočty by se zapojením této daně staly hůře předvídatelné.

Uvedu v této souvislosti kratičký exkurz do bilance rozpočtů roku 2008, resp. skutečností daňových příjmů za prvních pět měsíců roku. Přesunem daňového břemene od daní přímých k nepřímým stát významně přeskupil potenciál zdrojů vybíraných daní. A jak je očekávání naplňováno? Příjmy krajů a obcí evidují nárůst o 8 %, oproti skutečnosti stejného období roku 2007, příjmy státu narostly pouze o 2,8 %. A zdůrazňuji, že právě spotřební daň za výběrem loňského roku pokulhává.

Závěrem mi dovoluji několik námětů ke zvýšení příjmů obcí.

1) Důsledná deregulace cen. Regulaci cen považuji za zásah do svobodného nakládání s majetkem. Ústava ČR pamatuje na takový stav a říká jednoznačně, že právo vlastníka takto omezit lze, avšak za podmínky kompenzace.

2) Efektivnější využití vlastního majetku a uvážlivější přijímání majetku za „zvýhodněných“ podmínek. Nespočet obcí usiluje o bezúplatné převody majetku od státu. Spolu s ním však na obce přechází nejen omezení práva nakládání, mnohdy však reálně chybí i racionální způsob využití a vzniká nové břemeno výdaje.

3) Odpovědnější investiční politika – priority obcí jsou až příliš ovlivňovány dotačními programy centrální vlády.

4) Zrušení daně z nemovitosti a zavedení nového typu poplatku korespondujícího se skutečně vyvolávanou infrastrukturní zátěží občanem.

5) Zvýšení motivace v oblasti tvorby daní. Prosté přerozdělování peněz podle universálního klíče nemotivuje k vlastní snaze podporovat rozvoj podnikání a zaměstnanosti.

Děkuji za pozornost.